

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 186 (XXX) — Nr. 537

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 28 iunie 2018

SUMAR

	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 165 din 27 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și ale art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă	2–5
Decizia nr. 167 din 27 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și (2) și art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România	6–7
Decizia nr. 181 din 29 martie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală și ale art. 20 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție	8–12
Decizia nr. 216 din 17 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și a celor ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice	13–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 165**

din 27 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și ale art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă

Petre Lăzăroiu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Irina-Loredana Gulie	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și ale art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului din județul Constanța în Dosarul nr. 4.276/118/2016 al Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.415D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autoarea excepției de neconstituționalitate a depus la dosar note scrise prin care solicită conexarea tuturor dosarelor având același obiect, aflate pe rolul Curții Constituționale, precum și admiterea excepției de neconstituționalitate.

4. Președintele dispune a se face apelul și în dosarele nr. 2.435D/2017, nr. 2.436D/2017, nr. 2.512D/2016, nr. 2.760D/2017, nr. 2.771D/2017, nr. 2.975D/2017 și nr. 18D/2018, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și ale art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului din județul Constanța în dosarele nr. 3.888/118/2016, nr. 3.891/118/2016, nr. 3.889/118/2016, nr. 4.892/118/2016, nr. 4.278/118/2016, nr. 3.925/118/2016 și, respectiv, nr. 4.502/118/2016 ale Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul dosarelor Curții Constituționale nr. 2.435D/2017, nr. 2.436D/2017, nr. 2.512D/2016, nr. 2.760D/2017, nr. 2.771D/2017, nr. 2.975D/2017 și nr. 18D/2018.

5. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

6. Având în vedere excepțiile de neconstituționalitate ridicate în dosarele anterior menționate, Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor nr. 2.435D/2017, nr. 2.436D/2017, nr. 2.512D/2016, nr. 2.760D/2017, nr. 2.771D/2017, nr. 2.975D/2017 și nr. 18D/2018 la Dosarul nr. 2.415D/2017. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu măsura conexării. Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 pentru organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 2.435D/2017, nr. 2.436D/2017, nr. 2.512D/2016, nr. 2.760D/2017, nr. 2.771D/2017, nr. 2.975D/2017 și nr. 18D/2018 la Dosarul nr. 2.415D/2017, care este primul înregistrat.

7. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 ca neîntemeiată, arătând că stabilirea modalităților de finanțare ale acestor mijloace de protecție socială ale persoanelor cu handicap este în competența legiuitorului. Mai mult, potrivit textului de lege criticat, nu rezultă finanțarea exclusivă a acestora din bugetele proprii ale județelor, respectiv ale sectoarelor municipiului București. În ceea ce privește dispozițiile art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, solicită respingerea acesteia ca neîntemeiată, invocând Decizia Curții Constituționale nr. 471 din 27 iunie 2017.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin deciziile civile nr. 689/CA, nr. 687/CA, nr. 688/CA din 5 iulie 2017, Încheierea din 26 iunie 2017, Decizia civilă nr. 813/CA din 28 septembrie 2017, Încheierea din 23 octombrie 2017, Decizia civilă nr. 787/CA din 25 septembrie 2017, și, respectiv, Decizia civilă nr. 1.098/CA din 15 noiembrie 2017, pronunțate în dosarele nr. 4.276/118/2016, nr. 3.888/118/2016, nr. 3.891/118/2016, nr. 3.889/118/2016, nr. 4.892/118/2016, nr. 4.278/118/2016, nr. 3.925/118/2016 și, respectiv, nr. 4.502/118/2016, **Curtea de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și ale art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă.** Excepția a fost ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului din județul Constanța, în cauze având ca obiect obligarea unor unități administrativ-teritoriale din județul Constanța la plata contribuției acestora la finanțarea activității de protecție a beneficiarilor serviciilor sociale din raza unităților administrativ-teritoriale respective.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006,** se arată că acestea indică o singură sursă de finanțare a centrelor publice în care se acordă măsuri de protecție socială persoanelor cu handicap, ceea ce contravine dispozițiilor art. 11 alin. (1) și art. 20 alin. (2) din Constituție referitoare la obligația statului român de a executa întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte, prin raportare la obligația statului de a acționa cu toate resursele disponibile pentru protejarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, asumată prin Convenția privind dreptul persoanelor cu dizabilități, ratificată de România prin Legea nr. 221/2010. Se mai arată că soluția legislativă criticată nu este justificată sub aspectul indisponibilității unor alte resurse din bugetul public național. Se mai arată că textul de lege criticat este incomplet și nu îndeplinește condiția de claritate, precizie și previzibilitate, dat fiind faptul că, deși potrivit prevederilor actului normativ criticat, protecția persoanelor cu handicap se finanțează inclusiv de la bugetele comunelor, orașelor, municipiilor și de la bugetul de stat, totuși, prevederile legale criticate indică o singură sursă de finanțare a serviciilor sociale acordate în centrele de zi și rezidențiale pentru persoanele cu handicap, respectiv bugetele proprii ale județelor sau sectoarelor municipiului București.

10. Se mai susține că prevederea legală criticată contravine și reglementării constituționale referitoare la rolul consiliului județean, potrivit căreia acesta din urmă este autoritatea administrației publice pentru coordonarea consiliilor comunale și orașenești, iar acestea din urmă au obligația constituțională de a gestiona resursele locale, potrivit dispozițiilor art. 121 alin. (2) din Constituție, astfel încât este lipsită de temei obligația instituită de prevederile legale criticate exclusiv în sarcina consiliilor județene.

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se arată că acestea nu îndeplinesc criteriile de claritate, precizie și previzibilitate, deoarece nu sunt corelate cu dispozițiile art. 1.349 din Codul civil, care prevăd regula acoperirii integrale a prejudiciului. În acest sens, se arată că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, concretizată în Decizia nr. 463 din 28 iunie 2016, temeiul acțiunii având ca obiect principal recuperarea cheltuielilor de judecată îl constituie principiul răspunderii civile delictuale. Prin urmare, se arată că fundamentul recuperării cheltuielilor de judecată, incluzând onorariul avocatului, îl reprezintă culpa procesuală, astfel încât este necesară recuperarea integrală a prejudiciului cauzat. Se mai arată că, potrivit reglementării anterioare, respectiv art. 274 alin. (3) din Codul de procedură civilă din 1865, dreptul judecătorilor de a mări sau micșora onorariile avocaților se raporta la un criteriu obiectiv, respectiv tabloul onorariilor minimale pentru avocați, care este în prezent nereglementat. Pe de altă parte, se susține că acele criterii menționate de prevederea legală criticată, respectiv valoarea sau complexitatea cauzei, activitatea desfășurată de avocat, circumstanțele cauzei, sunt noțiuni abstracte și polivalente, lăsate la aprecierea subiectivă a judecătorului. De asemenea, exercitarea din oficiu a posibilității judecătorului de a reduce onorariul avocaților încalcă principiul contradictorialității, în cazul în care nu este pusă în discuția părților, ceea ce conduce la încălcarea dreptului constituțional la un proces echitabil.

12. **Curtea de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal** apreciază că excepțiile de neconstituționalitate sunt neîntemeiate. Se apreciază, în acest sens, că prevederile art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 reprezintă o transpunere la nivel legal a dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 47 privind nivelul de trai, cu referire la măsurile de asistență socială a persoanelor cu handicap, iar la nivelul administrației publice locale au fost adoptate hotărâri ale consiliului județean privind stabilirea costurilor medii anuale pentru finanțarea serviciilor sociale destinate protecției și promovării drepturilor copilului și a persoanelor adulte cu handicap, precum și a contribuției unităților administrativ-teritoriale la finanțarea acestor servicii. Se mai apreciază că persoanele cu handicap se bucură de protecție specială, în modalitățile prevăzute de Legea nr. 448/2006, legiuitorul fiind singurul în măsură a stabili sursa de finanțare a sistemului de protecție a persoanelor cu handicap, obligație ce a fost dusă la îndeplinire prin art. 94 și art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006. Totodată, principiul autonomiei locale în cadrul organizării administrației publice din unitățile administrativ-teritoriale nu exclude obligația autorităților administrației locale de a respecta normele cu caracter general. Se mai apreciază că legiuitorul a creat o mai mare certitudine în asigurarea finanțării centrelor pentru persoane cu handicap decât în cazul în care stabilea ca sursă de finanțare bugetele locale comunale și orașenești, mai redusă decât cele județene. De altfel, legislația privind protecția persoanelor cu handicap cuprinde numeroase dispoziții care fac trimitere la bugetele comunelor, orașelor sau ale municipiilor, astfel încât sarcina fiscală stabilită pentru județ nu este discriminatorie și nu încalcă principiul constituțional care obligă autoritățile administrației publice locale să gestioneze resursele, în numele și în interesul comunităților locale.

13. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se apreciază că reducerea onorariului avocațial nu are semnificația acordării unui avantaj unei părți din proces sau a prejudicierii altei părți, întrucât este o măsură legală, care nu se aplică discreționar,

ci numai dacă sunt întrunite condițiile legale. De asemenea, nu este încălcat principiul constituțional al accesului liber la justiție, câtă vreme acesta a fost pe deplin exercitat, pronunțându-se o hotărâre judecătorească, și nu poate fi vorba de o restrângere a dreptului de reprezentare procesuală, dat fiind faptul că onorariul avocațial poate fi doar redus, iar nu eliminat, în temeiul prevederilor legale criticate, care prevăd că măsura dispusă de instanță nu afectează raporturile dintre avocat și clientul său.

14. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

15. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens, arată, în punctele de vedere exprimate în dosarele nr. 2.415D/2017, nr. 2.435D/2017 și nr. 2.436D/2017, că motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 nu relevă contrarietăți între norma legală și dispozițiile constituționale, ci țin, mai degrabă, de domeniul aplicării legii. Stabilirea modalității concrete de finanțare a tuturor mijloacelor de protecție specială a persoanelor cu handicap este în sarcina legiuitorului, având în vedere obligația constituțională a statului de a asigura realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, așa cum prevede art. 50 din Constituție. Modul în care instituțiile abilitate de lege interpretează și aplică aceste norme din cuprinsul legii nu intră în sfera de competență a instanței de contencios constituțional, ține de aplicarea legii, intrând în competența exclusivă a instanței de judecată.

16. Se mai apreciază, în punctele de vedere exprimate în dosarele nr. 2.512D/2017, nr. 2.760D/2017, că sunt îndeplinite cerințele de claritate și previzibilitate a normei legale, dat fiind faptul că prevederile legale criticate indică fără echivoc sursa de finanțare a centrelor publice pentru persoane adulte cu handicap, respectiv bugetele proprii ale județelor/sectoarelor municipiului București, pe teritoriul cărora funcționează acestea. Așadar, dispozițiile vizate sunt redactate cu o precizie suficientă, astfel încât să permită destinatarilor normei să își poată adapta în mod corespunzător conduita. Referitor la încălcarea principiului constituțional al autonomiei locale, se invocă cele statuate în Deciziile Curții Constituționale nr. 136 din 3 mai 2001, nr. 573 din 4 mai 2010 și nr. 558 din 24 mai 2012. Mai mult, se consideră că soluțiile normative din cuprinsul Legii nr. 448/2006 (inclusiv prevederea legală criticată) sunt menite să asigure mobilizarea resurselor necesare (financiare, umane etc.), pentru protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități, în spiritul angajamentelor asumate de statul român prin ratificarea unor instrumente internaționale în materie, în special a Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

17. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se consideră că textul de lege criticat lasă la aprecierea instanței cuantumul în care poate fi redus onorariul avocatului, judecătorul cauzei fiind în măsură să aprecieze atât complexitatea cauzei, cât și activitatea desfășurată de avocat în cauza respectivă. Invocă jurisprudența Curții Constituționale în materie, respectiv Decizia nr. 471 din 27 iunie 2017.

18. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale

art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

20. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă prevederile art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008, precum și a prevederilor art. 451 alin. (2) — *Cuantumul cheltuielilor de judecată* din Codul de procedură civilă, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, potrivit cărora:

— Art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006: „(2) *Finanțarea centrelor publice se face din bugetele proprii ale județelor, respectiv ale sectoarelor municipiului București, pe teritoriul cărora funcționează acestea.*”;

— Art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă: „(2) *Instanța poate, chiar și din oficiu, să reducă motivat partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocaților, atunci când acesta este vădit disproportionat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei. Măsura luată de instanță nu va avea niciun efect asupra raporturilor dintre avocat și clientul său.*”

21. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) referitor la principiul legalității, art. 11 alin. (1) privind obligația statului român de a respecta obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte, art. 20 alin. (2) referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 47 alin. (1) privind nivelul de trai, art. 50 — *Protecția persoanelor cu handicap*, art. 120 alin. (1) privind principiile de bază ale administrației publice locale, art. 121 alin. (2) referitor la autoritățile comunale și orașenești, art. 122 alin. (1) referitor la consiliul județean, precum și art. 138 alin. (1) referitor la bugetul public național. De asemenea, sunt invocate prevederile Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007 și ratificată de România prin Legea nr. 221/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792 din 26 noiembrie 2010. Totodată, în opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) privind principiul legalității, art. 21 alin. (1)—(3) referitoare la accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil și art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau a unor libertăți*.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, în motivarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006, se arată, în esență, că aceste prevederi legale sunt incomplete și nu îndeplinesc condiția de claritate, precizie și previzibilitate, dat fiind faptul că, deși potrivit altor prevederi ale actului normativ criticat, protecția persoanelor cu handicap se finanțează inclusiv de la bugetele comunelor, orașelor, municipiilor și de la bugetul de stat, totuși, prevederile legale criticate indică o singură sursă de finanțare a serviciilor sociale acordate în centrele de zi și rezidențiale pentru persoanele cu handicap, respectiv bugetele proprii ale județelor sau sectoarelor municipiului București.

23. Analizând aceste susțineri, prin raportare la prevederile actului normativ criticat, Curtea reține că, potrivit art. 7 din Legea nr. 448/2006, în baza principiului egalizării șanselor, atât autoritățile publice competente, respectiv autoritățile administrației publice locale unde își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap, cât și autoritățile administrației publice centrale, au obligația să asigure resursele financiare necesare și să ia măsuri specifice pentru ca persoanele cu handicap să aibă acces nemijlocit și neîngrădit la servicii. În acest sens, actul normativ criticat prevede o serie de măsuri de protecție a persoanelor cu handicap, ce vizează asigurarea sănătății și a asistenței de recuperare/reabilitare (art. 9—11), accesului liber la educație permanentă și formare profesională (art. 15—19),

accesul la obținerea unei locuințe (art. 20), accesul la cultură, sport și turism (art. 21), asigurarea transportului în comun (art. 22—24), dreptul la asistență juridică (art. 25), precum și alte facilități (art. 27—28).

24. În ceea ce privește finanțarea măsurilor de protecție, conștând în servicii și prestații sociale acordate persoanelor cu handicap, Curtea reține că, potrivit art. 94 alin. (1) coroborat cu art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006, aceasta se face fie din bugetul local al comunelor, orașelor și municipiilor (pentru serviciile sociale care, potrivit legii, sunt organizate și administrate de autoritățile administrației publice locale), fie din bugetele locale ale județelor, respectiv ale sectoarelor municipiului București sau din bugetul de stat. În acest sens, art. 32 și 33 din actul normativ criticat prevăd că persoanele adulte cu handicap beneficiază de servicii sociale acordate la domiciliu, în comunitate, în centre de zi și centre rezidențiale, publice sau private, iar autoritățile administrației publice locale au obligația de a organiza, administra și finanța servicii sociale destinate persoanelor cu handicap, în condițiile legii. De asemenea, în același sens, cu titlu exemplificativ, Curtea reține că, potrivit art. 40 din Legea nr. 448/2006, autoritățile administrației publice locale au obligația să prevadă în bugetul local sumele necesare din care se suportă salarizarea, precum și celelalte drepturi cuvenite asistentului personal, potrivit legii, iar, în temeiul art. 58 alin. (10), sumele aferente anumitor prestații sociale destinate beneficiarilor legii se vor asigura prin bugetele proprii ale județelor/sectoarelor municipiului București din transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale, prevăzute cu această destinație.

25. Curtea reține, așadar, că actul normativ criticat prevede în mod distinct, în privința finanțării măsurilor de protecție instituite, atât obligații în sarcina autorităților administrației publice locale, respectiv consiliile locale și consiliile județene sau sectoarele municipiului București, cât și în sarcina administrației publice centrale, iar, în acest sens, prevederile legale criticate stabilesc în sarcina consiliilor județene suportarea cheltuielilor destinate centrelor publice de îngrijire și protejare a persoanelor cu handicap, pe teritoriul cărora funcționează acestea. Prin urmare, dispozițiile legale criticate întrunesc exigențele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii, nefiind în contradicție cu dispozițiile art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. În sensul jurisprudenței Curții Constituționale, normele juridice nu există izolat, ci ele trebuie raportate la întreg ansamblul normativ din care fac parte. Mai mult, în legătură cu principiul previzibilității normei legale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, de exemplu prin Hotărârea din 20 mai 1999, pronunțată în Cauza *Rekvenyi împotriva Ungariei*, paragraful 34, că previzibilitatea consecințelor ce decurg dintr-un act normativ determinat nu poate avea o certitudine absolută, întrucât, oricât de dorită ar fi aceasta, ea ar da naștere unei rigidități excesive a reglementării (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 39 din 31 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 403 din 29 mai 2017, paragraful 17).

26. În ceea ce privește susținerile referitoare la încălcarea obligațiilor ce incumbă statului român din tratatele la care este parte, cu referire la Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Curtea reține că finanțarea măsurilor de protecție a persoanelor cu handicap din mai multe surse ale administrației publice, respectiv bugetul local al comunelor, orașelor și municipiilor, bugetele locale ale județelor, respectiv ale sectoarelor municipiului București sau bugetul de stat nu este de natură să contravină prevederilor constituționale cuprinse în art. 11 alin. (1) privind obligația statului român de a respecta obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte și art. 20 alin. (2) referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului, ci sunt în acord cu principiul constituțional al protecției speciale de care se bucură persoanele cu handicap, reglementat de art. 50 din Constituție. Mai mult, modul în care statul asigură resursele necesare realizării politicii naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în sensul acestor dispoziții constituționale,

constituie un aspect de oportunitate a reglementării legale, ce ține marja de apreciere a legiuitorului.

27. Pentru aceleași considerente nu pot fi reținute nici susținerile referitoare la obligația constituțională a consiliilor locale și orașenești de a gestiona resursele locale sau dispozițiile art. 138 alin. (1) din Constituție referitor la bugetul public național.

28. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se susține, în esență, că acestea nu îndeplinesc criteriile de claritate, precizie și previzibilitate a normei legale, deoarece nu sunt corelate cu dispozițiile art. 1.349 din Codul civil, care prevăd regula acoperirii integrale a prejudiciului, iar criteriile menționate de prevederea legală criticată sunt noțiuni abstracte și polivalente, lăsate la aprecierea subiectivă a judecătorului. De asemenea, se arată că prevederile legale criticate contravin dreptului constituțional la un proces echitabil din perspectiva respectării principiului contradictorialității, în cazul în care posibilitatea judecătorului de a reduce onorariul avocaților nu este pusă în discuția părților.

29. Analizând aceste susțineri, Curtea reține că, în legătură cu obligativitatea plății cheltuielilor de judecată, incluzând onorariul avocatului, de către partea care pierde procesul, prin Decizia nr. 401 din 14 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 848 din 20 septembrie 2005, Curtea a reținut că prerogativa instanței de a cenzura, cu prilejul stabilirii cheltuielilor de judecată, cuantumului onorariului avocațial convenit, prin prisma proporționalității sale cu amplitudinea și complexitatea activității depuse, este cu atât mai necesară cu cât respectivul onorariu, convertit în cheltuieli de judecată, urmează a fi suportat de partea potrivnică, dacă a căzut în pretenții, ceea ce presupune, în mod necesar, ca acesta să îi fie opozabil. Or, opozabilitatea sa față de partea potrivnică, care este terț în raport cu convenția de prestare a serviciilor avocațiale, este consecința însușirii sale de instanță prin hotărârea judecătorească prin al cărei efect creanța dobândește caracter cert, lichid și exigibil.

30. Având în vedere aceste considerente, Curtea reține, în acord cu jurisprudența sa anterioară, că obligativitatea plății cheltuielilor de judecată are la bază ideea de culpă procesuală, însă, dat fiind că partea care pierde procesul este obligată să suporte și onorariul avocatului părții adverse, pentru

opozabilitate, cuantumul acestuia trebuie să fie însușit de către instanța de judecată. Din acest punct de vedere, prevederile textului de lege criticat îndeplinesc exigențele de claritate, precizie și previzibilitate, instituind criterii clare prin raportare la care instanța de judecată poate reduce, motivat, partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocaților, apreciind asupra proporționalității acestora în raport cu obiectul cauzei, valoarea sau complexitatea acesteia, ori cu activitatea desfășurată de avocat. Mai mult, așa cum prevede expres textul de lege criticat, măsura luată de instanță nu va avea niciun efect asupra raporturilor dintre avocat și clientul său.

31. De altfel, în legătură cu activitatea avocatului, Curtea a statuat că acesta, prin exercitarea profesiei sale, îndeplinește o activitate economică, activitate care constă în oferirea de bunuri sau servicii pe o piață liberă (Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 19 februarie 2002, pronunțată în Cauza *Wouters și alții*, paragraful 49), însă orice activitate economică se desfășoară „în condițiile legii”, și a reținut că, în consecință, legiuitorul a apreciat că valoarea onorariului trebuie să fie proporțională cu serviciul prestat, instituind astfel posibilitatea limitării sale în cazul în care nu există un just echilibru între prestația avocațială și onorariul solicitat (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 471 din 27 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 673 din 17 august 2017, paragraful 20).

32. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a reconsidera jurisprudența Curții Constituționale, cele statuate în deciziile anterior menționate își mențin valabilitatea și în cauza de față.

33. În ceea ce privește susținerile referitoare la încălcarea dreptului constituțional la un proces echitabil, Curtea reține că principiul contradictorialității este un principiu fundamental al procesului civil, constituind în același timp o garanție a respectării dreptului la apărare și a egalității părților în procesul civil, elemente componente ale dreptului la un proces echitabil, reglementat și de art. 14 din Codul de procedură civilă. Principiul contradictorialității se aplică judecării propriu-zise și a executării silite, nefiind incident în faza deliberării și a pronunțării hotărârii judecătorești, astfel încât Curtea reține că nu este aplicabil prerogativei instanței de a micșora, motivat, prin hotărârea pronunțată în cauză, cuantumului cheltuielilor de judecată, constând și în onorariul avocaților.

34. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului din județul Constanța în dosarele nr. 4.276/118/2016, nr. 3.888/118/2016, nr. 3.891/118/2016, nr. 3.889/118/2016, nr. 4.892/118/2016, nr. 4.278/118/2016, nr. 3.925/118/2016 și, respectiv, nr. 4.502/118/2016 ale Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 54 alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap și ale art. 451 alin. (2) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Constanța — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 martie 2018.

PREȘEDINTE,
PETRE LĂZĂROIU

Magistrat-asistent,
Irina-Loredana Gulie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 167

din 27 martie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și (2) și art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

Petre Lăzăroiu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Irina-Loredana Gulie	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (1) și (2) și art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Ioan Cinel Pleșoianu, Dănuț Dumitru Pleșoianu și Elena Ienășel Jugănaru în Dosarul nr. 45.846/3/2016 al Tribunalului București — Secția a III-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.772D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autorul excepției Ioan Cinel Pleșoianu a transmis note scrise, prin care solicită admiterea acesteia. De asemenea, prin notele scrise depuse la dosar, partea Autoritatea Națională pentru Compensarea Imobilelor solicită respingerea excepției ca neîntemeiată.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției ca neîntemeiată, arătând că prevederile legale criticate nu sunt retroactive, iar obiectul de reglementare al actului normativ criticat a fost restituirea imobilelor preluate abuziv, în natură sau în echivalent, iar nu de reconstituirea dreptului de proprietate, astfel încât este irelevantă împrejurarea preluării imobilelor respective cu titlu sau fără titlu.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Decizia civilă nr. 492 R din 18 octombrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 45.846/3/2016, **Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1 alin. (1) și (2) și art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.** Excepția a fost ridicată de Ioan Cinel Pleșoianu, Dănuț Dumitru Pleșoianu și Elena Ienășel Jugănaru, într-o cauză aflată pe rolul Tribunalului București — Secția a III-a civilă, având ca obiect soluționarea contestației formulate împotriva unei decizii de invalidare, emisă de Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, iar Curtea Constituțională a fost sesizată ca urmare a recursului formulat în temeiul art. 29 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, republicată, împotriva hotărârii judecătorești de respingere a cererii de sesizare a Curții Constituționale.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că prevederile legale criticate contravin principiului constituțional al neretroactivității legii civile, deoarece se referă și la imobilele

preluate de stat fără titlu valabil, prin simpla deposedare a foștilor proprietari. În acest sens invocă Decizia Curții Constituționale nr. 73 din 19 iulie 1995, prin care s-a statuat că nu se poate considera, printr-o dispoziție a legii, că și imobilele preluate de stat, fără titlu, fac obiectul dreptului său de proprietate. În caz contrar, ar însemna să se recunoască acestei legi un efect constitutiv de drept de proprietate al statului, ceea ce ar presupune fie un efect retroactiv al legii, fie recurgerea la un mod de transformare a proprietății persoanelor fizice în proprietate de stat, pe care Constituția din 1991 nu îl cunoaște și care, de aceea, nu poate fi acceptat.

7. **Curtea de Apel București — Secția a IV-a civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se apreciază că situația juridică este în curs de constituire, iar, în acord cu jurisprudența constantă a Curții Constituționale, o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că, în aceste cazuri, legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare.

8. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă prevederile art. 1 alin. (1) și (2) și art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, potrivit căruia:

— Art. 1 alin. (1) și (2): „(1) *Imobilele preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist se restituie în natură.*

(2) *În situația în care restituirea în natură a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist nu mai este posibilă, măsurile reparatorii în echivalent care se pot acorda sunt compensarea cu bunuri oferite în echivalent de entitatea investită cu soluționarea cererii formulate în baza Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945—22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, măsurile prevăzute de Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de*

proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, cu modificările și completările ulterioare, precum și măsura compensării prin puncte, prevăzută în cap. III.”;

— Art. 41 alin. (3) și (4): „(3) Pentru îndeplinirea obligațiilor stabilite la alin. (1), Comisia Națională emite titluri de despăgubire, prin aplicarea procedurii specifice Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor.

(4) Titlul de plată se emite de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților în condițiile alin. (1) și (2) și se plătește de către Ministerul Finanțelor Publice în cel mult 180 de zile de la emitere.”

12. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că situația de fapt a autorilor excepției de neconstituționalitate nu se circumscrie ipotezei normative cuprinse în art. 41 alin. (3) și alin. (4), raportate la art. 41 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013, potrivit căreia titularii unei decizii de despăgubire emise de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, vor beneficia de prevederile mai sus menționate, în sensul în care Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților va emite titlul de plată, ce va fi plătit de Ministerul Finanțelor Publice în conformitate cu graficul de eșalonare reglementat prin art. 41 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013.

14. Astfel, dosarul de despăgubire al autorilor excepției nu a fost aprobat de către fosta Comisie Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, în condițiile titlului VII — *Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv* cuprins în Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005, fiind întocmit doar raportul de evaluare. În aceste condiții, în speță este incidentă procedura de acordare de măsuri compensatorii reglementată de cap. III — *Acordarea de măsuri compensatorii*, art. 16—31 din Legea nr. 165/2013, revenind Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor atribuția de a parcurge procedura aferentă acestei modalități de despăgubire, prin validarea sau invalidarea propunerii de acordare de măsuri compensatorii.

15. În aceste condiții, Curtea reține că prevederile art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 nu au legătură cu soluționarea cauzei în sensul dispozițiilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, respectiv nu sunt aplicabile cauzei. Conform art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și

funcționarea Curții Constituționale, „Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia”. Or, „legătura cu soluționarea cauzei” presupune atât aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecării, cât și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate, condiții ce trebuie întrunite cumulativ, pentru a fi satisfăcute exigențele pe care le impun dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 în privința pertinentei excepției de neconstituționalitate în desfășurarea procesului. În aceste condiții, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 urmează să fie respinsă ca inadmisibilă.

16. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013, Curtea reține că aceste prevederi legale nu contravin principiului constituțional al neretroactivității legii civile. Așa cum reiese din actul de sesizare al Curții Constituționale, dreptul la despăgubire al autorilor excepției de neconstituționalitate nu a fost valorificat până la intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, în condițiile în care nu a fost aprobat dosarul de despăgubire de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor, astfel încât, după intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, modalitatea de despăgubire se circumscrie prevederilor acestui act normativ. Așadar, având în vedere acest din urmă aspect, Curtea reține că, recunoscând dreptul la despăgubire născut sub imperiul vechii legi, prevederea legală criticată nu poate avea caracter retroactiv. Mai mult, ipoteza avută în vedere de legiuitor este aceea a unei obligații neexecutate, deci a unei situații juridice în curs, față de care noua reglementare nu poate fi decât imediat aplicabilă. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că, în aceste cazuri, legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare. În acest sens sunt, de exemplu, deciziile nr. 330 din 27 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 28 ianuarie 2002, nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, sau nr. 294 din 6 iulie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 29 septembrie 2004.

17. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 41 alin. (3) și (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată Ioan Cinel Pleșoianu, Dănuț Dumitru Pleșoianu și Elena Ienășel Jugănaru în Dosarul nr. 45.846/3/2016 al Tribunalului București — Secția a III-a civilă.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceiași autori, în același dosar, al aceleiași instanțe, și constată că dispozițiile art. 1 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel București — Secția a IV-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 27 martie 2018.

PREȘEDINTE,
PETRE LĂZĂROIU

Magistrat-asistent,
Irina-Loredana Gulie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 181

din 29 martie 2018

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. (4)
din Codul de procedură penală și ale art. 20 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea,
descoperirea și sancționarea faptelor de corupție**

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Afrodita Laura Tutunaru	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală și ale art. 20 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, excepție ridicată de Ciceo Maria în Dosarul nr. 4.856/117/2016 al Tribunalului Cluj — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 120D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Astfel, se arată că măsurile asigurătorii sunt măsuri provizorii care se iau în condițiile prevăzute de lege și constau într-o indisponibilizare temporară a unor bunuri mobile sau imobile până la stabilirea vinovăției persoanelor cercetate. Drept urmare, dat fiind caracterul provizoriu al măsurilor asigurătorii, nu se poate susține că se aduce atingere dreptului de proprietate în substanța sa. Nu poate fi primită nici critica referitoare la încălcarea art. 24 din Constituție, deoarece legiuitorul a prevăzut suficiente instrumente prin care persoanele interesate ale căror bunuri au fost indisponibilizate își pot valorifica drepturile. Astfel, acestea pot contesta atât luarea măsurii asigurătorii, cât și modul de ducere la îndeplinire a acesteia. Împrejurarea că, potrivit art. 112 și art. 112¹ din Codul penal, se poate dispune confiscarea specială sau extinsă iar, în anumite situații, și asupra bunurilor aparținând altor persoane nu înseamnă că acestea din urmă nu-și pot exercita dreptul la apărare contestând luarea sau ducerea la îndeplinire a măsurii asigurătorii.

4. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 78/2000, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, sens în care face trimitere la jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Încheierea din 8 noiembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 4.856/117/2016, **Tribunalul Cluj — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală și ale art. 20 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție**, excepție ridicată de Ciceo Maria în dosarul cu numărul de mai sus, având ca obiect soluționarea unei contestații

formulate împotriva ordonanței de luare a măsurii asigurătorii și împotriva a modului de ducere la îndeplinire a acesteia.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate, se susține că prevederile art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală încalcă dispozițiile constituționale referitoare la dreptul la apărare, la garantarea și ocrotirea proprietății private și la prezumția de liceitate a dobândirii averii, deoarece nu este reglementată o procedură distinctă pentru luarea măsurilor asigurătorii față de terț, acestuia fiindu-i aplicabile aceleași dispoziții legale asemeni suspectului/inculpatului. Aplicarea unitară și nediferențiată a textului legal criticat conduce la o îngrijorare totală și iremediabilă a dreptului la apărare, deoarece terțul, neavând vreo calitate în dosar și neavând garantate drepturile recunoscute părților și subiecților procesuali principali, nu cunoaște nici obiectul dosarului, nici probele care au fost administrate până la luarea măsurii asigurătorii. Chiar și în situația în care terțul ar avea posibilitatea de a lua cunoștință de conținutul dosarului, nu are niciun drept procesual care să îi permită să-și apere interesul legitim prin propunerea de probe, formularea de cereri, ridicarea de excepții cu privire la soluționarea laturii penale, în condițiile în care modul de soluționare al acesteia produce efecte cu privire la dreptul său de proprietate.

7. Totodată, luarea unei măsuri asigurătorii, pe o durată nedeterminată, într-o procedură necontradictorie în care dreptul la apărare al terțului față de procesul penal este practic inexistent, în mod necesar produce o încălcare gravă a dreptului de proprietate privată, persoana în cauză fiind lipsită de garanția constituțională a protejării dreptului său constituțional. În lipsa unor dispoziții în Codul de procedură care să instituie în sarcina procurorului obligația de a proba dobândirea ilicită, de către persoanele terțe față de procesul penal, a bunurilor asupra cărora se iau măsurile asigurătorii și implicit de a răsturna prezumția constituțională de dobândire ilicită a bunurilor, dispoziția cuprinsă în art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală este neconstituțională.

8. Totodată, dispozițiile art. 20 din Legea nr. 78/2000 contravin prevederilor constituționale referitoare la dreptul la apărare, la prezumția de nevinovăție și la dreptul de proprietate privată, deoarece, indiferent de particularitățile cauzei, procurorul este obligat să dispună cu privire la luarea măsurilor asigurătorii. În această situație, este grav încălcat dreptul la apărare, deoarece cu privire la suspectul, inculpatul sau o altă persoană în posesia sau proprietatea căreia se află bunurile ce urmează a fi confiscate, deși poate formula contestația în temeiul art. 250 din Codul de procedură penală, dreptul său este golit de conținut, întrucât judecătorul de drepturi și libertăți, atunci când analizează contestația, va putea doar să constate obligativitatea luării acestei măsuri, dreptul său de apreciere fiind puternic limitat.

9. Așa fiind, dacă măsurile asigurătorii se iau de o manieră automată, fără a fi apreciate probele care există la dosarul cauzei, ci doar prin constatarea îndeplinirii a două condiții, respectiv să fie vorba despre o infracțiune prevăzută de Legea nr. 78/2000 și să fie dispusă efectuarea în continuare a urmăririi penale (pentru că doar cu privire la suspect, inculpat sau un terț de proces se pot lua măsurile asigurătorii), este încălcată prezumția de nevinovăție.

10. De asemenea, prin instituirea obligatorie a măsurilor asigurătorii în temeiul art. 20 din Legea nr. 78/2000, se ajunge la indisponibilizarea unui bun ce aparține suspectului/ inculpatului sau altei persoane în posesia sau proprietatea căreia se află bunurile ce urmează a fi confiscate. În acest context, persoanei în cauză a căreia i s-au indisponibilizat bunurile pe o perioadă nedeterminată și nedeterminabilă îi este îngădit dreptul de proprietate privată, întrucât indisponibilizarea presupune că titularul nu mai poate dispune liber de bunurile sale, neputându-le înstrăina, greva de sarcini, dona etc.

11. **Tribunalul Cluj — Secția penală** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, în ce privește garanția respectării dreptului la apărare a terțului interesat, Codul de procedură penală reglementează în art. 250, în mod detaliat, procedura contestației împotriva măsurii asigurătorii dispuse de procuror și asupra modului de aducere la îndeplinire, fiind recunoscută legitimarea procesuală activă a oricărei persoane interesate (subsumat, desigur, condiției dovedirii interesului privind bunurile sechestrate). Controlul asupra ordonanței de instituire a măsurii asigurătorii este unul de legalitate și temeinicie, procedura desfășurându-se cu citarea petenților, a persoanelor interesate, cu participarea procurorului, în condiții de oralitate și contradictorialitate. În aceste condiții, terțului interesat îi este pe deplin respectat dreptul la apărare.

12. Totodată, chiar dacă potrivit art. 20 din Legea nr. 78/2000, luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie în cazul infracțiunilor de corupție, aceasta nu aduce atingere prezumției de nevinovăție, având în vedere natura juridică a acestor măsuri procesuale. Astfel, sechestrul asigurător este o măsură asigurătorie de drept penal, și nu o sancțiune penală, care poate fi dispusă împotriva persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, dar nu ca o consecință a răspunderii penale, nedepinzând de gravitatea faptei, neavând caracter punitiv, ci eminentement preventiv, iar efectele măsurii asigurătorii sunt esențialmente provizorii și nu definitive. În aceste condiții, nu se poate pune în discuție nesocotirea prezumției de nevinovăție.

13. În ce privește dreptul de proprietate privată, instanța arată că acesta nu este absolut și poate fi supus unor limitări rezonabile, în condițiile art. 53 din Constituție. Or, exigențele acestui din urmă text constituțional sunt pe deplin respectate, deoarece ingerința generată prin dispunerea sechestrului asigurător este reglementată prin lege — art. 249 din Codul de procedură penală și următoarele, are ca scop legitim desfășurarea instrucției penale, fiind o măsură judiciară aplicabilă în cursul procesului penal, este nediscriminatorie și necesară într-o societatea democratică, pentru protejarea valorilor statului de drept. Totodată, ingerința analizată este proporțională cu cauza care a determinat-o, de vreme ce măsurile asigurătorii au caracter provizoriu, întrucât se dispun pe durata procesului penal.

14. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

15. **Avocatul Poporului** apreciază că își menține opinia exprimată în Decizia nr. 216 din 12 aprilie 2016. Cu acel prilej, a susținut că dispozițiile criticate sunt constituționale, deoarece în activitatea sa, dar și în virtutea rolului activ, instanța de judecată realizează interpretarea și aplicarea normelor legale, iar în privința art. 249 din Codul de procedură penală, acestea se corelează cu cele ale art. 112 și 112¹ din Codul penal referitoare la confiscarea specială și extinsă, motivat de faptul că bunurile care pot fi confiscate sunt cele asupra cărora se poate institui sechestrul. În materie penală, măsurile asigurătorii, și în special cea a confiscării, au fost reglementate în vederea restabilirii unui echilibru prin preluarea din patrimoniul făptuitorului a beneficiilor infracțiunii. În plus, instanța trebuie să se pronunțe asupra bunurilor pe care le-a sechestrat la

finalizarea procesului penal, care fie dispune confiscarea acestora, fie dispune ridicarea sechestrului.

16. Totodată, în ce privește posibila afectare a dreptului de proprietate privată, Avocatul Poporului a făcut trimitere la Decizia Curții Constituționale nr. 207 din 31 martie 2015, prin care s-a statuat că măsurile asigurătorii sunt o consecință a săvârșirii unei fapte penale și constau în indisponibilizarea temporară a unor bunuri mobile sau imobile prin instituirea unui sechestr asupra lor. Până la dovedirea vinovăției în materie penală, indisponibilizarea instituită prin sechestrul nu afectează substanța dreptului avută asupra bunurilor supuse măsurii, întrucât acest lucru se poate realiza numai prin dispozitivul hotărârii care trebuie să cuprindă și cele hotărâte cu privire la măsurile asigurătorii.

17. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a mai statuat că nu trebuie plecat de la premisa că prezumția dobândirii licite a averii poate fi răsturnată doar prin probe, deoarece, dacă aceasta ar fi abordarea, atunci confiscarea extinsă nu și-ar mai găsi utilitatea. În plus, prezumția instituită de art. 44 alin. (8) din Constituție nu este una absolută și nu împiedică cercetarea caracterului ilicit al dobândirii averii (a se vedea Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, paragrafele 39, 40).

18. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

20. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 249 alin. (4) cu denumirea marginală *Condițiile generale de luare a măsurilor asigurătorii* din Codul de procedură penală și art. 20 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000, care au următorul conținut:

— Art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală: „(4) *Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile ce urmează a fi confiscate.*”;

— Art. 20 din Legea nr. 78/2000: „*În cazul în care s-a săvârșit o infracțiune dintre cele prevăzute în prezentul capitol, luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie.*”

21. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 24 — *Dreptul la apărare*, art. 23 alin. (11) referitor la prezumția de nevinovăție și art. 44 alin. (2) și (8) referitor la garantarea și ocrotirea proprietății private și la prezumția de liceitate a dobândirii averii, precum și dispozițiile art. 1 — *Protecția proprietății* din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală au mai fost supuse controlului Curții Constituționale din perspectiva unor critici similare. Astfel, cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 216 din 12 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 419 din 3 iunie 2016, paragrafele 33, 36 și 38, s-a statuat că dispozițiile art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală normează cu privire la posibilitatea luării unei măsuri asigurătorii în vederea confiscării speciale sau a confiscării extinse. Este de observat că legiuitorul a făcut distincție între măsurile asigurătorii care au menirea de a evita

ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor și cele care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune. Astfel, potrivit art. 249 alin. (3) și (5) din Codul de procedură penală, măsurile asigurătorii pentru executarea pedepsei amenzii se pot lua numai asupra bunurilor suspectului sau inculpatului, iar cele pentru repararea pagubei produse prin infracțiune și pentru garantarea executării cheltuielilor judiciare se pot lua numai asupra bunurilor suspectului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a acestora. Alta este situația în care măsura asigurătorie își găsește temei într-o eventuală confiscare specială sau extinsă, care poate fi dispusă nu numai asupra bunurilor suspectului sau inculpatului, ci și asupra bunurilor altor persoane în proprietatea sau posesia cărora acestea se află.

23. Prin urmare, procedura de instituire a măsurii asigurătorii în vederea **confiscării speciale** sau extinse se circumscrie condițiilor astfel stabilite în normele de drept substanțial consacrate de dispozițiile art. 112 și 112¹ din Codul penal.

24. Astfel, prevederile art. 112 din Codul penal statuează că sunt supuse **confiscării speciale** bunurile produse prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, bunurile folosite, imediat după săvârșirea faptei, pentru a asigura scăparea făptuitorului sau păstrarea folosului ori a produsului obținut, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, bunurile care au fost date pentru a determina săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală sau pentru a răsplăti pe făptuitor, bunurile dobândite prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, dacă nu sunt restituite persoanei vătămate și în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia și bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală.

25. Așa fiind, în cazul instituirii măsurii asigurătorii în vederea confiscării speciale, Curtea a constatat că singura situație posibilă a luării unei astfel de măsuri pentru bunuri aparținând altei persoane are în vedere bunurile folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală sau folosite pentru a asigura scăparea făptuitorului ori păstrarea folosului ori produsului obținut, cu condiția ca acele persoane să fi cunoscut scopul folosirii lor. Mai mult, potrivit dispozițiilor art. 112 alin. (2) din Codul penal, în aceste cazuri, dacă valoarea bunurilor supuse confiscării este vădit disproporționată față de natura și gravitatea faptei, se dispune confiscarea în parte, prin echivalent bănesc, ținând seama de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce și de contribuția bunului la aceasta. Totodată, potrivit art. 112 alin. (3) și (5) din Codul penal, în situația în care persoana căreia îi aparțin bunurile nu a cunoscut scopul folosirii lor, atunci se va confisca echivalentul bănesc al acestora, iar dacă bunurile nu se vor găsi în locul lor, se confiscă sume de bani până la concurența valorii acestora. Așa fiind, confiscarea unor astfel de bunuri funcționează în interesul general ca un factor de descurajare pentru cei care urmăresc implicarea în activități infracționale și, în același timp, garantează că astfel de activități nu aduc venituri (a se vedea Hotărârea din 15 ianuarie 2015, pronunțată în *Cauza Rummi împotriva Estoniei*, paragraful 103).

26. Totodată, dispozițiile penale referitoare la **confiscarea extinsă** vizează alte bunuri decât cele menționate anterior, cu condiția ca persoana condamnată să fi săvârșit una dintre infracțiunile limitativ enumerate în art. 112¹ din Codul penal, pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare și dacă fapta a fost susceptibilă să îi procure un folos material. În aceste situații, măsura confiscării extinse este condiționată de îndeplinirea cumulativă a două condiții prevăzute în art. 112¹ alin. (2) din Codul penal, și anume valoarea bunurilor dobândite de persoana condamnată într-o perioadă de 5 ani înainte și, dacă este cazul, după momentul

săvârșirii infracțiunii, până la data emiterii actului de sesizare a instanței, depășește în mod vădit veniturile obținute de aceasta în mod licit și instanța are convingerea că bunurile provin din activități infracționale de natura celor prevăzute în art. 112¹ alin. (1) din Codul penal. Cât privește bunurile ce pot fi supuse confiscării extinse și care se află în proprietatea altor persoane, Curtea a constatat că, potrivit art. 112¹ alin. (3) din Codul penal, la stabilirea valorii bunurilor dobândite de persoana condamnată în ultimii 5 ani se va ține seama și de valoarea bunurilor transferate de către persoana condamnată unui membru de familie sau unei persoane juridice asupra căreia persoana condamnată deține controlul. Prin urmare, în cazul confiscării extinse, terțul poate fi un membru de familie al persoanei condamnate sau o persoană juridică asupra căreia persoana condamnată deține controlul. O astfel de posibilitate este în acord cu jurisprudența Curții de la Strasbourg, care a statuat că măsura confiscării locuinței unui cuplu, în condițiile în care s-a probat faptul că stilul lor de viață nu corespunde veniturilor declarate, iar sursele de venit provin din activitatea infracțională a fiului acestora (condamnat pentru trafic de droguri), nu reprezintă o ingerință disproporționată în dreptul reclamanților la respectarea bunurilor lor, ci este o consecință a marjei largi de apreciere de care dispun statele în controlul folosinței bunurilor, precum și a obiectivului de interes general urmărit (a se vedea Hotărârea din 4 noiembrie 2014, pronunțată în *Cauza Aboufadda împotriva Franței*, paragrafele 21—34).

27. Așa fiind, ținând seama de condițiile în care poate fi dispusă o măsură asigurătorie în vederea confiscării speciale sau extinse și de exigențele penale mai sus arătate, Curtea a constatat că măsurile asigurătorii dispuse în vederea confiscării speciale sau extinse nu afectează dreptul de proprietate privată, deoarece ele au caracter temporar și sunt justificate de dinamica urmăririi penale, în așa fel încât, așa cum însăși Constituția dispune în art. 44 alin. (9), la finele procesului, să se asigure confiscarea, în condițiile legii, a acelor bunuri destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni. Or, prin infracțiune se înțelege, potrivit art. 15 alin. (1) din Codul penal, fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. Mai mult decât atât, Curtea a mai constatat că luarea măsurilor asigurătorii de către procuror este cenzurată, în acord cu prevederile art. 250 alin. (1) din Codul de procedură penală, de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza pe fond, iar, în cazul în care aceste măsuri sunt luate de către judecătorul de cameră preliminară ori de către instanța de judecată, atunci ele vor putea fi contestate, potrivit soluției legislative cuprinsă în art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală astfel cenzurate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 24 din 20 ianuarie 2016 și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 276 din 12 aprilie 2016.

28. De asemenea, prin Decizia nr. 894 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 168 din 4 martie 2016, paragraful 18, Curtea a reținut că măsurile asigurătorii, indiferent de organul judiciar care le instituie, trebuie motivate, fiind necesar să se arate, în cuprinsul actului prin care se dispun (ordonanță sau încheiere), îndeplinirea condițiilor legale privind necesitatea dispunerii măsurilor și, de asemenea, întinderea prejudiciului sau a valorii necesare pentru care se solicită sechestrul și valoarea care urmează a fi garantată în acest fel.

29. Având în vedere toate acestea, Curtea a reținut că sechestrul este o măsură asigurătorie de drept penal, iar nu o sancțiune penală, care **poate fi dispusă împotriva persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, dar nu ca o consecință a răspunderii penale, nedepinzând de gravitatea faptei săvârșite, neavând așadar caracter punitiv, ci eminent preventiv**. De altfel, potrivit art. 107 alin. (3) din Codul penal, măsurile de siguranță se pot lua și în situația în care făptuitorului nu i se aplică o pedeapsă.

30. Astfel, Curtea a constatat că, potrivit art. 250 alin. (1) din Codul de procedură penală, împotriva măsurii asigurătorii luate de procuror sau a modului de ducere la îndeplinire a acesteia suspectul ori inculpatul **sau orice altă persoană interesată** poate face contestație, în termen de 3 zile de la data comunicării ordonanței de luare a măsurii sau de la data ducerii la îndeplinire a acesteia, la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond. Curtea a constatat, așadar, că măsurile asigurătorii dispuse de procuror pot fi contestate atât pe fond, cât și cu privire la ducerea lor la îndeplinire, la judecătorul de drepturi și libertăți, o primă condiție de admisibilitate a contestației fiind aceea ca persoana care o formulează să dovedească interesul ei privind bunurile sau sumele asupra cărora a fost instituită măsura, în cazul suspectului sau inculpatului interesul legal în a formula contestația fiind prezumat.

31. Pe fond, sechestrul asigurător poate fi contestat în 3 zile de la data comunicării ordonanței de luare a măsurii, odată cu contestarea temeiniciei măsurii, putându-se contesta și neregularitățile actului prin care a fost dispusă instituirea sechestrului asigurător, așadar toate mențiunile pe care trebuie să le conțină ordonanța procurorului, potrivit art. 286 din Codul de procedură penală. Așa încât, judecătorul de drepturi și libertăți va proceda la verificarea condițiilor legale pentru luarea măsurii asigurătorii, respectiv necesitatea și întinderea prejudiciului, cât și corelația dintre natura bunurilor sechestrate, proprietarul lor și tipul de creanțe pentru a căror îndeplinire a fost instituit, analizându-se în fapt dacă sunt îndeplinite cerințele de la art. 249 alin. (3)—(5) din Codul de procedură penală. Potrivit art. 251 din Codul de procedură penală, ordonanța de luare a măsurii asigurătorii dispuse de către procuror se aduce la îndeplinire de către organele de cercetare penală. În aceste condiții, Curtea a reținut că, ulterior întocmirii actelor de executare a măsurii sechestrului, **persoanele interesate** au posibilitatea să conteste modul de ducere la îndeplinire a măsurii în termen de 3 zile de la data când a fost pusă în executare. În aceste condiții, Curtea a constatat că legiuitorul a instituit un control judiciar atât al ordonanței procurorului de luare a măsurii — un control de legalitate și temeinicie, cât și al modului de ducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii, așadar al actelor de executare efectuate de organele de cercetare penală — inventarierea bunurilor, înscrierile funciare, valorificarea bunurilor —, fiind necesară o examinare a unei autorități judiciare a acestor acte procedurale și procesuale, din perspectiva respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor interesate. Contestația se soluționează cu citarea celui care a formulat contestație, **contradictorialitatea și dreptul la apărare fiind garantate**.

32. Totodată, Curtea a constatat că, în condițiile în care sechestrul, ca și poprirea asigurătorie sunt măsuri asigurătorii de drept penal, iar nu sancțiuni penale, care pot fi dispuse împotriva persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală, dar nu ca o consecință a răspunderii penale, nedepinzând de gravitatea faptei săvârșite, neavând așadar caracter punitiv, ci eminentamente preventiv, nu pot fi reținute nici criticile autorilor referitoare la încălcarea prezumției de nevinovăție — art. 23 alin. (11) din Constituție [...]. De altfel, prezumția de nevinovăție constituie suportul dreptului la apărare și, implicit, al drepturilor procesuale acordate suspectului sau inculpatului, iar aplicarea prezumției presupune că dispunerea unei măsuri asigurătorii în procesul penal **nu echivalează cu existența vinovăției, care trebuie stabilită numai printr-o hotărâre judecătorească definitivă**.

33. Așadar, față de faptul că sechestrul și poprirea sunt măsuri asigurătorii de drept penal, iar nu sancțiuni penale, Curtea a constatat că **prevederile art. 23 din Constituție** privind libertatea individuală nu au incidență în cauză, neavând nicio concludență pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate.

34. De asemenea, prin Decizia nr. 629 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868 din 20 noiembrie 2015, paragrafele 30—33, Curtea a reținut că, prin instituirea sechestrului, proprietarul acestor bunuri pierde dreptul de a le înstrăina sau greva de sarcini, măsura afectând, așadar, atributul dispoziției juridice și materiale, pe întreaga durată a procesului penal, până la soluționarea definitivă a cauzei. Totodată, Curtea a reținut că sechestrul asigurător poate afecta și atributele de *usus* și *fructus*, atunci când bunurile sechestrate trebuie ridicate în mod obligatoriu și predate pentru păstrare unor instituții de specialitate [art. 252 alin. (2), (3), (4) și (5) din Codul de procedură penală] ori atunci când au fost puse sub sigiliu și se desemnează un custode [art. 252 alin. (9) din același cod]. Așadar, interzicerea până la soluționarea definitivă a cauzei a transferului, distrugerii, transformării, înstrăinării, deplasării bunurilor asupra cărora s-a instituit sechestrul, asumarea temporară a custodiei sau controlului asupra acestor bunuri **afectează dreptul de proprietate nu numai al suspectului, inculpatului ori persoanei responsabile civilmente, dar și al terților proprietari ai acestor bunuri și care nu au calitate de parte în procesul penal**.

35. Dreptul de proprietate este un drept fundamental, garantat prin Constituție, conținutul și limitele acestuia fiind stabilite prin lege. Curtea a mai constatat că dreptul de proprietate nu este, însă, un drept absolut prin natura lui, putând fi supus unor limitări rezonabile, iar pentru a constata restrângerea în mod nepermis a exercițiului acestui drept este necesar să se analizeze dacă această restrângere este conformă cu prevederile art. 53 din Legea fundamentală.

36. Din analiza dispozițiilor constituționale ale art. 53, Curtea a reținut condițiile care trebuie îndeplinite pentru restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, respectiv: domeniul să vizeze doar drepturile fundamentale, și nu orice drepturi subiective de natură legală sau convențională; restrângerea exercițiului acestor drepturi să poată fi îndeplinită numai prin lege; restrângerea să poată opera numai dacă se impune și doar dacă este necesară într-o societate democratică; restrângerea să poată opera numai în una dintre ipotezele limitativ enumerate de art. 53 din Constituție; restrângerea să fie proporțională cu cauza; restrângerea să fie nediscriminatorie; restrângerea să nu afecteze substanța dreptului.

37. Așa fiind, Curtea a constatat că ingerința generată prin dispunerea sechestrului asupra bunurilor mobile și imobile ale suspectului, inculpatului, persoanei responsabile civilmente **ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile** vizează drepturi fundamentale, respectiv dreptul de proprietate, este reglementată prin lege, respectiv art. 249 și următoarele din Codul de procedură penală, are ca scop legitim desfășurarea instrucției penale, fiind o măsură judiciară aplicabilă în cursul procesului penal, se impune, fiind adecvată *in abstracto* scopului legitim urmărit, este nediscriminatorie și este necesară într-o societate democratică, pentru protejarea valorilor statului de drept. Totodată, Curtea a constatat că ingerința analizată este proporțională cu cauza care a determinat-o, de vreme ce măsurile asigurătorii au caracter provizoriu, întrucât acestea se dispun pe durata procesului penal, iar Curtea, analizând principiul proporționalității, în jurisprudența sa constantă, a reținut că acesta presupune caracterul excepțional al restrângerilor exercițiului drepturilor sau libertăților fundamentale, ceea ce implică, în mod necesar, și caracterul lor temporar.

38. Deoarece până în prezent nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, considerentele și soluția care au fundamentat deciziile mai sus menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față, atât cu privire la pretinsa afectare a dispozițiilor referitoare la dreptul la apărare, cât și cu privire la pretinsa afectare a dispozițiilor referitoare la garantarea și ocrotirea proprietății private și la prezumția de liceitate a dobândirii averii. De altfel, în acord cu art. 250 alin. (1) din Codul de procedură penală, atât împotriva

măsurii asigurătorii luate de procuror, cât și împotriva modului de ducere la îndeplinire a acesteia, suspectul ori inculpatul sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 3 zile de la data comunicării ordonanței de luare a măsurii sau de la data ducerii la îndeplinire a acesteia, la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, neputându-se susține că este afectat dreptul la apărare.

39. Cu privire la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 78/2000, Curtea constată că și acestea au mai fost supuse controlului său din perspectiva unor critici similare. Astfel, cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 10 din 14 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 4 aprilie 2016, Curtea a constatat că dispunerea măsurilor asigurătorii și instituirea sechestrului asigurător se fac pe baza valorilor implicate în cauză (valoarea prejudiciului sau a sumelor probabile ce trebuie confiscate, bonitatea suspectului sau a inculpatului, valoarea patrimoniului de care acesta dispune) și sunt lăsate, de regulă, la aprecierea organelor judiciare. De la această regulă Codul de procedură penală și legile speciale prevăd excepții referitoare atât la obligativitatea instituirii sechestrului asigurător, cât și la imposibilitatea luării măsurilor asigurătorii, acestea din urmă având drept criterii calitatea titularilor și tipul bunurilor.

40. Cu privire la cea dintâi categorie de excepții, dispozițiile art. 249 alin. (7) din Codul de procedură penală prevăd obligativitatea instituirii sechestrului în cazul în care persoana vătămată este lipsită de capacitatea de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, indiferent dacă aceasta are sau nu desemnat un reprezentant legal și indiferent dacă acesta înțelege să formuleze o cerere de sechestr.

41. Cazuri de instituire obligatorie a sechestrului asigurător sunt prevăzute în art. 32 din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 702 din 12 octombrie 2012, conform căruia luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie în cazul săvârșirii oricărei infracțiuni de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism, în art. 11 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 27 iulie 2005, care prevede obligativitatea luării măsurilor asigurătorii în situația săvârșirii unei infracțiuni prevăzute de această lege și în art. 20 din Legea nr. 78/2000, criticat și în prezenta cauză.

42. Analizând obiectul legilor anterior enumerate, precum și particularitățile infracțiunilor în cazul cărora este prevăzută excepția luării obligatorii a măsurilor asigurătorii, Curtea a reținut că reglementarea acestor excepții a fost determinată, în mod special, de importanța relațiilor sociale ocrotite prin acestea, de caracteristicile elementelor constitutive ale laturii obiective a

acestor infracțiuni și de pericolul social crescut al faptelor incriminate.

43. Referitor la norma juridică a cărei neconstituționalitate se invocă în prezenta cauză, aceasta obligă organele judiciare la luarea măsurilor asigurătorii în cazul săvârșirii infracțiunilor reglementate în capitolul III al Legii nr. 78/2000 intitulat *Infracțiuni* și care este structurat în secțiunea 1 unde se regăsesc *categoriile de infracțiuni* — art. 5, în secțiunea a 2-a unde se regăsesc *infracțiunile de corupție* — art. 6—9, în secțiunea a 3-a unde se regăsesc *infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție* — art. 10—16, în secțiunea a 4-a unde au fost reglementate *infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție*, dar care au fost abrogate prin art. 79 pct. 10 din titlul II al Legii nr. 187/2012 — art. 17—18 și în secțiunea a 4¹-a unde se regăsesc *infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene* — art. 181—185. În aceste condiții, textul criticat are rolul de a asigura posibilitatea acoperirii parțiale sau totale a pagubelor provocate, caracterul obligatoriu al măsurilor asigurătorii având rolul de a împiedica sustragerea, ascunderea sau înstrăinarea bunurilor ce fac obiectul lor.

44. Așa fiind, Curtea a constatat că, prin prisma particularităților infracțiunilor reglementate prin Legea nr. 78/2000, obligativitatea instituirii măsurilor asigurătorii apare ca fiind justificată.

45. Referitor la pretinsa încălcare prin textul criticat a dispozițiilor art. 44 din Constituție, prin Decizia nr. 207 din 31 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 387 din 3 iunie 2015 (paragraful 19), Curtea Constituțională a statuat că, până la dovedirea vinovăției în materie penală, indisponibilizarea instituită prin sechestrul nu afectează substanța dreptului avut asupra bunurilor supuse măsurii.

46. În ceea ce privește susținerea conform căreia prevederile art. 20 din Legea nr. 78/2000 încalcă dreptul la apărare, prevăzut la art. 24 din Constituție, Curtea a constatat că acesta din urmă presupune dreptul persoanei interesate de a se apăra în cadrul unei proceduri judiciare și de a fi asistată de un avocat ales sau numit din oficiu. În acest sens, procedura instituirii sechestrului asigurător, ca urmare a aplicării dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 78/2000, nu restrânge și nu înlătură posibilitatea titularului dreptului de proprietate asupra bunului sechestrat de a se apăra sau de a-și angaja un avocat chiar și pe parcursul acestei proceduri necontencioase.

47. Referitor la respectarea, prin textul criticat, a dispozițiilor art. 23 alin. (11) din Constituție, Curtea constată că instituirea unor măsuri cu caracter provizoriu și preventiv în vederea împiedicării distrugerii, sustragerii sau înstrăinării unor bunuri care au legătură cu săvârșirea unei infracțiuni nu este de natură a încălca prezumția de nevinovăție a proprietarului sau posesorului acestora, prezumție care subzistă până la constatarea vinovăției acestuia printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

48. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ciceo Maria în Dosarul nr. 4.856/117/2016 al Tribunalului Cluj — Secția penală și constată că dispozițiile art. 249 alin. (4) din Codul de procedură penală și ale art. 20 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție sunt constituționale în raport cu criticile formulate. Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Cluj — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 29 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Afrodita Laura Tutunaru

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 216

din 17 aprilie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și a celor ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ingrid Alina Tudora	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, excepție ridicată de Toma Netotu în Dosarul nr. 3.499/302/2016 al Judecătorei Sectorului 3 București — Secția civilă. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.063D/2017.

2. La apelul nominal se prezintă, personal, autorul excepției de neconstituționalitate. Lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune să se facă apelul și în dosarele Curții Constituționale nr. 2.480D/2017, nr. 2.611D/2017 și nr. 2.667D/2017, care au un obiect similar al excepției de neconstituționalitate, și anume prevederile art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și cele ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice. Excepția a fost ridicată de Mihai Lazăr în Dosarul nr. 28.428/301/2016 al Judecătorei Brăila — Secția civilă și în Dosarul nr. 29.298/301/2016 al Judecătorei Slobozia, precum și de către Vasile Braun în Dosarul nr. 14.494/301/2017 al Judecătorei Sectorului 3 București.

4. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 1.063D/2017, nr. 2.480D/2017, nr. 2.611D/2017 și nr. 2.667D/2017, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor.

6. Reprezentantul Ministerului Public și partea prezentă sunt de acord cu conexarea dosarelor.

7. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 2.480D/2017, nr. 2.611D/2017 și nr. 2.667D/2017 la Dosarul nr. 1.063D/2017, care este primul înregistrat.

8. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul autorului excepției de neconstituționalitate prezent în Dosarul nr. 1.063D/2017, Toma Netotu, care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulată în notele scrise depuse la dosar.

9. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate,

sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale, concretizată, spre exemplu, prin Decizia nr. 84 din 28 februarie 2017.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

10. Prin Încheierea din 8 martie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 3.499/302/2016 al Judecătorei Sectorului 3 București — Secția civilă, **Curtea Constituțională a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor**. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.063D/2017.

11. Prin Încheierea din 8 septembrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 28.428/301/2016 al Judecătorei Brăila — Secția civilă, **Curtea Constituțională a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și a celor ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice**. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.480D/2017.

12. Prin Încheierea din 11 octombrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 29.298/301/2016 al Judecătorei Slobozia, **Curtea Constituțională a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și a celor ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice**. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.611D/2017.

13. Prin Încheierea din 16 octombrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 14.494/301/2017 al Judecătorei Sectorului 3 București, **Curtea Constituțională a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și a celor ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice**. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.667D/2017.

14. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Toma Netotu, Mihai Lazăr și Vasile Braun, în cauze având ca obiect plângeri contravenționale.

15. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorii acesteia susțin, în esență, că, prin stabilirea competenței de soluționare a plângerilor în materie contravențională în favoarea instanței în circumscripția căreia a fost constatată săvârșirea contravenției, petentul este obligat *ope legis* să investească o instanță de judecată al cărei sediu poate fi situat oriunde, la o distanță considerabilă sau prohibitivă față de propriul său domiciliu. Se susține, astfel, că prevederile criticate contravin principiului liberului acces la justiție, întrucât exercitarea

dreptului la un proces echitabil, care include inclusiv dreptul de a fi prezent la fiecare ședință de judecată, precum și obligarea petentului de a se deplasa către sediul unei instanțe îndepărtate, ridică probleme de ordin material și temporar, incompatibile cu principiul liberului acces la justiție.

16. De asemenea, autorii apreciază că se instituie o situație discriminatorie nejustificată între persoanele sancționate contravențional în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 15/2002, care prevede la art. 101 că, prin derogare de la Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, în cazul contravenienților cu domiciliul sau sediul în România, plângerea împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției se introduce la judecătoria pe a cărei rază teritorială contravenientul domiciliază sau își are sediul, și persoanele sancționate contravențional în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, care instituie regula formulării plângerii contravenționale la judecătoria în a cărei rază de competență a fost constatată fapta, deși ambele acte normative includ sfera contravențiilor rutiere. În acest context, nemulțumirea autorilor rezidă din modalitatea de stabilire a competenței teritoriale de soluționare a plângerii contravenționale, și anume aceea a judecătoriei în a cărei circumscripție a fost săvârșită contravenția, aceștia apreciind că, așa cum se poate constata din legislația în materie, există o competență alternativă a judecătoriei în a cărei circumscripție a fost săvârșită contravenția, și nu una absolută, învederând că, prin Ordonanța Guvernului nr. 15/2002, legiuitorul a introdus o competență alternativă în materie contravențională.

17. **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă**, în dosarele Curții Constituționale nr. 1.063D/2017 și nr. 2.667D/2017, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens arată că rațiunea reglementării criticate derivă din faptul că instanța de la locul săvârșirii faptei este în măsură să identifice mai multe probe în legătură cu fapta, iar stabilirea acestei competențe nu intervine de nicio manieră asupra prezumției de nevinovăție, fiind doar o normă de procedură. Instanța de judecată consideră, totodată, că nu se creează nicio discriminare în raport cu Ordonanța Guvernului nr. 15/2002.

18. **Judecătoria Brăila — Secția civilă**, în Dosarul Curții Constituționale nr. 2.480D/2017, apreciază că textele legale criticate nu sunt contrare art. 16 și art. 21 alin. (1) și (2) din Constituția României, coroborate cu art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, având în vedere că stabilirea exclusivă a competenței de soluționare a plângerii contravenționale nu îngreșește accesul efectiv la justiție al petentului, drept dovadă că acesta a și depus plângerea, iar cheltuielile materiale pentru desfășurarea procesului urmează a fi avute în vedere conform art. 451 și următoarele din Codul de procedură civilă.

19. **Judecătoria Slobozia**, în Dosarul Curții Constituționale nr. 2.611D/2017, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale, relevantă fiind, în opinia instanței de judecată, Decizia nr. 84 din 2017, prin care instanța de contencios constituțional a analizat o critică formulată din perspectiva unor motive similare celor din speța de față.

20. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

21. **Guvernul**, în dosarele Curții Constituționale nr. 1.063D/2017, nr. 2.667D/2017 și nr. 2.611D/2017, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale, exemplu fiind deciziile nr. 281 din 8 mai 2014, nr. 131 din 13 martie 2014 sau nr. 160 din 12 martie 2013.

22. În Dosarul Curții Constituționale nr. 2.480D/2017, **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă. În acest sens arată că excepția invocată nu este motivată sub aspectul pretinsului raport de contrarietate dintre textele legale criticate și normele constituționale invocate, ceea ce contravine art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

23. **Avocatul Poporului** învederează faptul că reglementarea criticată a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate și reiterează, astfel, punctul de vedere transmis anterior și reținut în deciziile Curții Constituționale nr. 84 din 28 februarie 2017, nr. 347 din 25 martie 2010 sau nr. 528 din 9 aprilie 2009, în sensul constituționalității prevederilor legale criticate.

24. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

25. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

26. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, așa cum rezultă atât din dispozitivul încheierilor de sesizare, cât și din criticile formulate de autorii acesteia, îl constituie prevederile art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 25 iulie 2001, cu modificările și completările ulterioare, și cele ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 3 august 2006, care au următorul cuprins:

— Art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001: *„Plângerea se depune la judecătoria în a cărei circumscripție a fost săvârșită contravenția.”;*

— Art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002: *„Împotriva procesului-verbal de constatare a contravențiilor se poate depune plângere, în termen de 15 zile de la comunicare, la judecătoria în a cărei rază de competență a fost constatată fapta.”*

27. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, aceste prevederi contravin dispozițiilor constituționale ale art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 21 alin. (1) și (2) privind accesul liber la justiție, coroborate cu art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și celor ale art. 25 privind libera circulație.

28. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prevederile art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 și cele ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 au mai făcut, în numeroase rânduri, obiect al controlului de constituționalitate, prin raportare la aceleași dispoziții constituționale și din perspectiva unor critici similare. În acest sens sunt, spre exemplu, Decizia nr. 131 din 13 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 12 mai 2014, Decizia nr. 281 din 8 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 2 iulie 2014, Decizia nr. 882 din 15 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 9 martie 2016, Decizia nr. 125 din 10 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 323 din data de 13 mai 2015, sau Decizia nr. 84 din 28 februarie

2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 386 din 23 mai 2017, decizii prin care Curtea a statuat că aceste prevederi sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

29. Prin deciziile precitate, Curtea a reținut că reglementarea legală criticată nu îngrădește dreptul părților la un proces echitabil, ci instituie norme de procedură privind soluționarea plângerii formulate împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției, și anume instanța competentă să soluționeze plângerea, iar această modalitate de reglementare reprezintă opțiunea legiuitorului, fiind în conformitate cu prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție privind competența și procedura în fața instanțelor judecătorești.

30. Totodată, Curtea a statuat că stabilirea competenței teritoriale unice a instanței de judecată pentru soluționarea plângerii formulate împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a unei/unor contravenții la circulația pe drumurile publice are în vedere aplicarea unui criteriu general și obiectiv, și anume cel al locului unde a fost săvârșită și constatată contravenția, ceea ce este pe deplin justificat și rezonabil în considerarea specificului acestei categorii de contravenții, și anume mobilitatea sau starea de tranzit în care se află persoanele ce circulă pe drumurile publice și care trebuie să respecte aceleași reguli de circulație prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002.

31. Curtea a reținut, de asemenea, că, potrivit art. 109 alin. (9) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, prevederile acesteia se completează cu cele ale Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, care, la art. 47, face trimitere, la rândul său, la prevederile Codului penal ori la cele ale Codului de procedură civilă, după caz. Or, prevederile art. 183 alin. (1) și art. 200 alin. (2) din Codul de procedură civilă prevăd, pe lângă posibilitatea îndeplinirii prin poștă a actelor de procedură, și o serie de garanții ale drepturilor reclamantului, căruia, de pildă, i se vor comunica în scris lipsurile cererii de chemare în judecată, cu mențiunea că, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării, trebuie să facă completările sau modificările dispuse, sub sancțiunea anulării cererii. Așadar, chiar dacă reglementarea criticată instituie competența teritorială exclusivă a instanței de judecată de la locul săvârșirii și constatării faptei contravenționale, acest lucru nu îl obligă, în sine, pe reclamant, la cheltuieli suplimentare cauzate de deplasarea în acea localitate pentru a fi prezent la fiecare termen de judecată sau pentru a depune diverse acte procedurale necesare la dosar și nici nu poate conduce la încălcarea dreptului de soluționare a cauzei într-un termen rezonabil. Tocmai în considerarea unor astfel de situații, legiuitorul a reglementat modalități alternative, care să garanteze exercitarea efectivă și deplină a drepturilor materiale și procesuale ale oricărei persoane ce dorește să se adreseze justiției pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.

32. Referitor la susținerile autorilor excepției cu privire la pretinsa situație discriminatorie instituită în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 82 din 1 februarie 2002, care prevede la art. 10¹ că, prin derogare de la Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, în cazul contraveniențelor cu domiciliul sau sediul în România, plângerea împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției se introduce la judecătoria pe a cărei rază teritorială contravenientul domiciliază sau își are sediul și persoanele sancționate contravențional în temeiul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, care instituie regula formulării plângerii contravenționale la judecătoria în a cărei rază de competență a fost constatată fapta, Curtea a apreciat că această critică este neîntemeiată, având în vedere domeniul distinct de reglementare al celor două acte normative. Astfel, Curtea a

observat că, în timp ce Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 reglementează circulația pe drumurile publice a vehiculelor, pietonilor și a celorlalte categorii de participanți la trafic, drepturile, obligațiile și răspunderile care revin persoanelor fizice și juridice, precum și atribuțiile unor autorități ale administrației publice, instituții și organizații, iar autoritatea competentă în domeniul circulației pe drumurile publice este Ministerul Administrației și Internelor, prin Inspectoratul General al Poliției Române, Ordonanța Guvernului nr. 15/2002 are ca obiect de reglementare aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România. În sensul acestei ordonanțe, prin *tarif de utilizare* se înțelege o anumită sumă a cărei plată conferă unui vehicul dreptul de a utiliza, pe parcursul unei perioade date, rețeaua de drumuri naționale din România, concesionată Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România — S.A., iar prin *tarif de trecere* se înțelege o anumită sumă care se plătește pentru un vehicul în funcție de distanța parcursă pe un sector de drum, pod, tunel sau trecătoare de munte, care face parte din rețeaua de drumuri naționale din România, și de tipul vehiculului. Așa fiind, întrucât nu se poate reține existența unei situații similare/comparabile în ceea ce privește contravențiile săvârșite în temeiul celor două acte normative, Curtea a apreciat că nu poate fi primită critica privind încălcarea art. 16 din Constituție. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite.

33. Curtea apreciază că nu poate fi reținută nici susținerea referitoare la încălcarea art. 25 din Constituție privind dreptul la liberă circulație deoarece, așa cum a statuat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 210 din 13 martie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 267 din data de 20 aprilie 2007, „dreptul la liberă circulație vizează libertatea de mișcare a cetățeanului, textul constituțional reglementând ambele aspecte care formează acest drept fundamental, și anume: libera circulație pe teritoriul României și libera circulație în afara teritoriului țării. Dreptul la liberă circulație, astfel cum este reglementat de Constituția României, prin receptarea sa din Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice, nu include și dreptul de a conduce autovehicule, respectiv de a deține un permis de conducere auto în acest scop, prevederile constituționale nefăcând referire și la mijloacele de transport prin care se realizează libera circulație. Ca urmare, fiecare cetățean poate folosi mijloacele de transport pe care le consideră potrivite (rutiere, feroviare, aeriene, fluviale, navale, mijloace de transport în comun sau personale), cu respectarea regulilor impuse prin actele normative care reglementează utilizarea acestora. Stabilirea unor astfel de reguli în ceea ce privește circulația pe drumurile publice, inclusiv în ceea ce privește reținerea permisului de conducere, respectiv suspendarea exercitării dreptului de a conduce autovehicule, are ca scop, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2002, asigurarea desfășurării fluente și în siguranță a circulației pe drumurile publice, precum și ocrotirea vieții, integrității corporale și a sănătății persoanelor participante la trafic sau aflate în zona drumului public, protecția drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor respective, a proprietății publice și private, cât și a mediului, și nu este de natură să încalce, pentru motivele arătate, dreptul fundamental reglementat de art. 25 din Constituție.”

34. Neintervenind elemente noi, de natură a determina reconsiderarea jurisprudenței Curții, argumentele și soluția deciziilor menționate își păstrează valabilitatea și în cauzele de față.

35. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Toma Netotu în Dosarul nr. 3.499/302/2016 al Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă, de Mihai Lazăr în Dosarul nr. 28.428/301/2016 al Judecătoria Brăila — Secția civilă și în Dosarul nr. 29.298/301/2016 al Judecătoria Slobozia, precum și de către Vasile Braun în Dosarul nr. 14.494/301/2017 al Judecătoria Sectorului 3 București și constată că prevederile art. 32 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor și cele ale art. 118 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă, Judecătoria Brăila — Secția civilă, Judecătoria Slobozia și Judecătoria Sectorului 3 București și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 17 aprilie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Ingrid Alina Tudora

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

